

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ
ИНСТИТУТ ЗА ПРАВНА И ДРУШТВЕНА ИСТРАЖИВАЊА
КАТЕДРА ЗА ГРАЂАНСКОПРАВНЕ НАУКЕ

ДВАДЕСЕТ ГОДИНА
ЗАКОНА О ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Ниш, маја 2003.

ЗБОРНИК РАДОВА

“ДВАДЕСЕТ ГОДИНА ЗАКОНА О ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”

Издавач: Правни факултет у Нишу,
Институт за правна и друштвена истраживања,
Центар за публикације

За издавача: Проф. др Милорад Божић, декан Факултета

Главни и одговорни уредник: Проф. др Гордана Станковић

Коуредници: Проф. др Невена Петрушић
Доц. др Наташа Стојановић

Рецензенти: Проф. др Гордана Станковић
Проф. др Невена Петрушић
Доц. др Наташа Стојановић

Графичка обрада: Ненад Милошевић

Тираж: 200 примерака

Штампа: Правни факултет у Нишу

ISBN 86-7148-038-0

ПРЕДГОВОР

У организацији Института за правна и друштвена истраживања Правног факултета у Нишу и Катедре за грађанскоправне науке, поводом 18 маја - Дана Правног факултета у Нишу, одржан је 30. маја 2003. год. научни скуп “ДВАДЕСЕТ ГОДИНА ЗАКОНА О ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”.

Зборник радова “ДВАДЕСЕТ ГОДИНА ЗАКОНА О ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”, у коме су публиковани радови саопштени на научно-стручном скупу посвећеном ванпарничној процедури, настао је и као део активности Катедре за грађанскоправне науке и њеног сталног Општег семинара “Српска цивилистика” који је формиран са циљем да се систематски, свестрано и што потпуније реконструишу и прате историја и дometи српске цивилистике на нормативном, практичном и доктринарном нивоу, да се критички анализирају савремени правни извори српског права, као и живот и дело познатих српских цивилиста који су својим радом и ангажовањем, у настави и науци, утемељили и развијали правну теорију и српску цивилистику.

Двадесетогодишња примена Закона о ванпарничном поступку, предстојеће реформе цивилне процедуре и предстојећи легислативни рад на усаглашавању ванпарничног процесног права, као последица усвајања Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, настојање да се хомогенизује ванпарнична процедура у Републици Србији и садржински хармонизује наше позитивно ванпарнично процесно право са европским правним моделима, били су само неки од повода који су определили Катедру за грађанскоправне науке да организује научно-стручни скуп на коме би се критички анализирано стање у ванпарничној процедури на легислативном, практичном и доктринарном терену.

Овај научно-стручни скуп, посвећен питањима ванпарничне процедуре, није имао за циљ да само обележи један мали јубилеј у животу једног закона, већ и да укаже на одређене нормативне и практичне проблеме у његовој примени, да региструје недостатке или ограничења која произлазе из основног законског текста којим је регулисана ванпарнична материја, да критички анализира многобројне изворе ванпарничног процесног права, да укаже на тумачења и недостатке у јуриспруденцији, да подстакне на теоријску обраду и трагање за новим законодавним решењима која би представљала побољшања позитивноправних решења, и укаже не само на потребу да се регулишу нови поступци ванпарничне правне заштите већ и да се увођењем нотара у правни систем омогући квалитетно и законито пружање ванпарничне правне заштите.

Уредништво

Др ЗОРАН ПОЊАВИЋ, редовни професор
Правни факултет у Крагујевцу

ПРИНУДНА ХОСПИТАЛИЗАЦИЈА - наше и међународно право-

Увод

Људско друштво се као и било који организам брани од сваког ризика који га угрожава. Душевни болесници, својим непредвидивим понашањем и несвесним кршењем уобичајених друштвених правила понашања проузрокују реакцију одбацивања. У патријархалним друштвима где је људска личност била врло мало индивидуализована, ова реакција се сводила на њихово искључење, напуштање или чак убијање.

Све до скора то искључење се реализовало принудним смештањем, затварањем, ових лица у азиле који су се обично налазили далеко од градова. Тек од недавно ти азили су претворени у душевне болнице. Напретком психијатрије као науке мења се и свест о душевним болесницима. Њихово излечење, а не одбацивање постаје циљ коме се тежи. Нарочити значај тако добија тзв. добровољни пријем психијатријских болесника у установу. Ово се временом регулише и у одговарајућим законским прописима. Но, поред овог добровољног постоји и даље принудна хоспитализација ових болесника. Она се одређује са ограниченим трајањем, зависно од земље до земље, и спроводи уз учешће и контролу судских или неких других органа. Одлука о принудној хоспитализацији се доноси на основу медицинских налаза у одговарајућем поступку.

Када се једна особа хоспитализује због душевне болести на основу своје сагласности она се, по правилу, сматра као и сваки други пацијент па према томе располаже са истим корпусом личних слобода и права. Сасвим је другачија ситуација у погледу хоспитализације ових болесника без њихове сагласности, било да нису способни самостално пристати на лечење или то не желе учинити. Када се једно лице смешта у здравствену установу без своје сагласности, принудно, долази до нарушавања основних права тог лица, односно његове слободе. Према нашем Уставу "Слобода човека је неприкосновена. Нико не може бити лишен слободе, осим у случајевима и у поступку који су утврђени законом" (чл.15.Устава Републике Србије).

